

Patryk Bender

Podstawowe problemy stosowania znowelizowanej ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego (cz. III)

X. Zmiany w zakresie pojęcia rolnika indywidualnego oraz dokumentowania okoliczności istotnych dla uzyskania tego statusu

Kluczowe dla całokształtu znowelizowanej ustawy pozostaje pojęcie rolnika indywidualnego, definiowanego przez art. 6 u.k.u.r. oraz nierozłącznie powiązaną z nim koncepcję gospodarstwa rodzinnego z art. 5 u.k.u.r. Trzeba bowiem podkreślić, że we wspomnianym art. 6 u.k.u.r. doszło do zmiany o dość istotnym – być może nawet większym, niż się na pierwszy rzut oka wydaje – znaczeniu. Dla pełnego jej omówienia z uwzględnieniem kontekstu nowelizacji konieczne jest przypomnienie art. 6 ust. 1 u.k.u.r., zgodnie z którym za rolnika indywidualnego uważa się osobę fizyczną będącą właścicielem, użytkownikiem wieczystym, samoistnym posiadaczem lub dzierżawcą nieruchomości rolnych, których łączna powierzchnia użytków rolnych nie przekracza 300 ha, posiadającą kwalifikacje rolnicze oraz co najmniej od 5 lat zamieszkałą w gminie, na obszarze której jest położona jedna z nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego i prowadzącą przez ten okres osobiście to gospodarstwo. W dotychczasowej praktyce stosowania ustawy po 2016 r.²⁹⁷ pro-

²⁹⁷ Brzmienie wspomnianego art. 6 ust. 1 u.k.u.r. zmieniono z dniem 3.12.2011 r., a to wskutek wejścia w życie ustawy z dnia 16.09.2011 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U.

blematyczne było zwłaszcza, jak rozumieć słowo „jest” użyte w odniesieniu do jednej z nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa. Można było bowiem pojmować to na dwa sposoby. Według pierwszego chodziło o to, że w danym momencie oceny konkretnej osoby w zakresie spełnienia przesłanek ustawowych ma ona mieć nieruchomość w gminie, w której mieszka od co najmniej pięciu lat²⁹⁸. Według drugiego zaś, taką nieruchomość ma mieć nie tylko w momencie oceny, ale też w całym poprzedzającym okresie pięciu lat zamieszkiwania w danej gminie²⁹⁹. **Ta pozornie niewielka różnica sprowadzona może być do niezwykle istotnego rozróżnienia: czy „jest” w ramach tego przepisu to rzeczywiście „jest”, czy też domyślne „jest i przez ten czas była”.** Można podać tu następujący przykład dla zobrazowania problemu. Piotr od urodzenia (czyli ponad 5 lat) mieszka w gminie A. Od ponad 5 lat prowadzi także osobiście gospodarstwo rolne, z tym że od ponad 5 lat w jego skład wchodzi grunty położone w gminie B, a dopiero od 3 lat także grunty w gminie miejsca zamieszkania Piotra, czyli gminie A (wcześniej nie miał w niej żadnych nieruchomości)³⁰⁰. Od rozstrzygnięcia powyższego dy-

z 2011 r., nr 233, poz. 1382), acz nie miało to w latach 2011-2016 istotnego znaczenia, po pierwsze, z uwagi na to, że od 2010 do 2016 r. ustawa o kształtowaniu ustroju rolnego ingerowała zasadniczo w obrót nieruchomościami o powierzchni co najmniej 5 ha, co zmniejszało znacznie praktyczną skalę związanych z nią problemów, po drugie zaś, z tej racji, że zgodnie z art. 7 wspomnianej noweli osoby, które spełniały warunki uznania za rolnika przed jej wejściem w życie, przez okres pięciu lat od dnia wejścia w życie nowelizacji uznawano za osoby spełniające te warunki, co dawało tym osobom czas na „dostosowanie się” do nowych wymogów uznania za rolnika.

²⁹⁸ Inaczej rzecz ujmując – zgodnie z dosłownym rozumieniem ustawy nieruchomość ma być położona w konkretnej gminie teraz, gmina ta ma być gminą zamieszkiwania przez pięć lat, a to, czy nieruchomość położona na terenie tej gminy przez cały ten okres wchodziła w skład gospodarstwa, nie ma znaczenia.

²⁹⁹ Wedle tego wariantu interpretacyjnego „czytanie przesłanki” uznania za rolnika należałoby rozpocząć „wcześniej” i rozumieć ją w ten sposób, że przez całe pięć lat trzeba mieszkać w kwalifikowanej gminie – to jest charakteryzowanej przez cały ten czas jako gmina położenia jednej z nieruchomości wchodzącej w skład gospodarstwa. Wobec tego miałyby to być gmina położenia nieruchomości wchodzącej w skład gospodarstwa nie tylko teraz, ale przez całe pięć ostatnich lat.

³⁰⁰ Wbrew pozorom są to bardzo częste sytuacje praktyczne. Dotyczą one np. wypadków, w których młody rolnik rozwija swoje gospodarstwo w sąsiedniej wsi będącej już w sąsiedniej gminie, a w miejscu, gdzie mieszka nie ma nic, bowiem np. mieszka